

Nr 28.

Av herr Hagård, *angående anordnande av viss försöksorganisation beträffande indrivningsväsendet i städer med egna uppbördsverk.*

Den skyndsamhet, med vilken uppbördsreformen genomfördes, föranledde åtskilliga brister i uppbördsförfarandet, som numera måste rättas till. Sålunda pågår f. n. en allmän översyn av gällande uppbördssystem under ledning av 1949 års uppbördssakkunniga.

Från indrivningssynpunkt synes en av uppbördsreformens allvarligaste olägenheter, vad städer med eget uppbördsverk beträffar, bestå i det onödiga dubbelarbete, som stadsfogdarnas kamerala uppgifter föranleda, samt i bestämmelserna om indrivnings- och redovisningsansvaret. Restlängder och övriga längder behandlas såväl förberedelsevis som under indrivningstiden och efter slutförd redovisning av både stadsfogden och kronokamreraren, och särskilt redovisningarna synas innebära ett onödigt slöseri med arbetskraft. Vad angår indrivningsansvaret åligger detta principiellt kronokamreraren, men även stadsfogden måste anses ansvarig för indrivningsverksamheten. Gränsdragningen av kompetensen de olika befattningshavarna emellan är emellertid tämligen svävande.

Formen för bötesindrivningen har i samband med uppbördsreformen ändrats till överensstämmelse med restindrivningen, varför bristerna i den senare återspegla sig jämväl i bötesindrivningsförfarandet.

Indrivningen i stad med eget uppbördsverk handlägges av fyra olika organ, varav tre därjämte äro kontrollerande, nämligen länsstyrelse, kronokamrerare, stadsfogde och exekutorer. Dessa fyra organ få diarieföra, bokföra och redovisa samma ärenden, varigenom ett till synes överflödigt skrivveri och en meningslös kontroll över kontroll uppstår. Den allmänna gången i restindrivningen — bötesindrivningen är i huvudsak likartad — är följande:

Restlängd upprättas i tre exemplar (en för kronokamreraren, en för stadsfogden och en för exekutorerna). Före avlämnandet skall uppbördsverket komplettera längden med anteckningar ur befolkningsregistret och andra å verket befintliga handlingar. Efter komplettering från det hos stadsfogden förda anställningsregistret utsändas kravbrev. Obeställbara brev föranleda ny undersökning hos uppbördsverket. Därefter vidtager exekutorernas indrivningsarbete, vilket övervägande utgör ett rent inkassoarbete.

Vederbörande exekutor skall i sin längd för varje därav berört ärende göra noteringar om alla av honom vidtagna åtgärder för indrivningen. Influtna belopp skall han därjämte införa i sin kassabok. Varje månad redovisar exekutorn såväl indrivna medel som förekommande hinder. Redovisningsräk-

ningar, dels för medel, dels för avflyttning till känd ort, dels för avkortning och dels för avskrivning, upprättas särskilt för varje restlängd (normalt under arbete i regel minst ett 25-tal restlängder). Räkningarna upptaga de redovisade ärendena specifikt post för post. Redovisningen skall post för post noteras i exekutorns restlängd, varjämte den kontanta likviden utföres i exekutorns kassabok.

Redovisningsräkningarna skola härefter av stadsfogden granskas i avseende å kontant redovisade allmänna medel och restavgifter samt förekommande hindersbevis. Notering post för post skall därefter ske i stadsfogdens restlängd. Influtna medel skola bokföras i stadsfogdens kassajournal. Hindersbevis skola efter undersökningen bestyrkas.

Sedan arbetet med den inkomna redovisningen avslutats, sker redovisning från stadsfogden till kronokamreraren. Beträffande medel skall därvid särskild förteckning upprättas, i löpande följd specifikt upptagande varje redovisad post. Exekutorernas redovisningsräkningar få nämligen endast i begränsad omfattning och under vissa förutsättningar användas vid det fortsatta redovisningsförfarandet. Hinder redovisas å särskilda blanketter, fördelade i avskrivna och avkortade ärenden, åtföljda av hindersbevisen. Redovisningen noteras post för post i stadsfogdens restlängd. Vidare avföras beloppen i restlängdsdiariet, varjämte medlen utföras ur kassajournalen.

Varje månad upprätta såväl kronokamreraren som stadsfogden var sin månadsräkning. Härtill kommer befattningen med den årliga balanslängden m. m.

Mot de gällande indrivningsbestämmelserna kunna följande anmärkningar riktas:

Stadsfogdeinstitutionens egentliga uppgift är att vara ett exekutivt organ. Genom uppbördsreformen nytillkomna uppgifter äro huvudsakligen av kameralt administrativ natur. Stadsfogdens ställning som led i inkassoproceduren måste numera anses vara av mindre värde. Av en Borås stad verkställd utredning om betalningsfrekvensen å restförda källskatter har framgått, att allenast en ringa del av de restförda blivit föremål för exekution (utmätning och införsel). De kamerala åtgärderna skilja sig från den exekutiva myndighetens vanliga åligganden och äro en följd av stadsfogdens förmanskap för exekutorerna. Dessas verksamhet är övervägande av inkassokaraktär; granskning av deras räkenskaper och bevis sker i själva verket såväl av stadsfogden som — indirekt — av kronokamreraren. För att möjliggöra kronokamrerarens granskning har denne även fått sig ålagt att granska stadsfogdens räkenskaper, redovisningar och längder.

En förenkling, medförande betydande arbetsbesparing, är möjlig genom ett konsekvent genomförande av principen att förlägga hela den kamerala verksamheten till uppbördsverket, under det att stadsfogdebefattningen blir renodlat exekutiv.

Enligt en på så sätt bestämd fördelning skulle indrivningsväsendet ordnas sålunda:

Restlängd upprättas i ett exemplar och förses med kolumn för anteck-

ning om inkassoåtgärder (eventuellt fickrestlängd i enkel avfattning). Bötesliggare föres allenast hos uppbördsverket. Särskilt förordnade uppbördsmän med territoriellt begränsade inkassodistrikt kräva de restförda eller bötfällda med ledning av befolkningsregistret och det till uppbördsverket överflyttade anställningsregistret samt övriga handlingar och egen person- och lokal-kännedom. Uppbördsman för kassabok såsom exekutionsbiträde och inför däri likvid allt efter som den uppbäres. Medlen redovisas på förteckningar, som kunna tjäna som bilagor vid kronokamrerarens redovisning till länsstyrelsen. Hinder redovisas av uppbördsmännen med bevis å restlängd- eller bötesutdrag. Befinnes restförd eller bötfälld utflyttad till känd ort, ombesörjer uppbörds mannen handräckningsframställning. Om restförd eller bötfälld enligt av uppbörds mannen kända förhållanden, för vilka skriftlig redogörelse lämnas, saknar tillgång och lön, eller om annat hinder föreligger, redovisar han ärendet med redogörelse härom. Har uppbördsman, i fall där inkassoproceduren visat sig resultatlös, anledning antaga, att restförd eller bötfälld äger utmättningsbar tillgång eller att han enligt inhämtade upplysningar innehar arbetsanställning, skall uppbörds mannen å ett fullständigt utdrag av restlängd eller saköreslängd anteckna vad sålunda framkommit, varefter kronokamreraren hos stadsfogden begär exekution. Med hänsyn till uppbörds männens behörighet att utfärda hindersbevis böra de på förslag av kronokamreraren och drättselkammaren förordnas av magistraten.

En omorganisation av indrivningen bör givetvis vara grundligt övervägd. Enligt undertecknads förmenande bör det härvid vara av synnerligen stort värde att vinna stöd av praktisk erfarenhet. En i stad med eget uppbördsverk försöksvis anordnad indrivningsform, grundad på ovan anförda principer, borde därför vara av stort intresse för det allmänna.

En omorganisation i enlighet med de anförda riktlinjerna skulle kräva tillstånd för vederbörande stad att i stället för vad om utmättningsman samt hans åligganden och övervakningen därav stadgas i *uppbördsförordningen* §§ 67, 68, 71, 72, 75, 77, 84, 88, 94 mom 2 sista stycket, 95 och 96, i *tillämpningsförordningen* (nr 896/1945), §§ 25 (i lydelse genom KK den 23 januari 1948) och 29, i *bötesindrivningsförordningen* §§ 6, 8, 9 mom. 1, 10, 11, 12, 13, 15, 16 och 17 mom. 1 andra stycket samt i *medelsförvaltningsförordningen* (nr 899/1946) §§ 2 mom 1, 3, 6, 8 mom. 1, 11, 12 och 47 andra stycket ävensom med nyssnämnda författningsrum sammanhörande andra bestämmelser, få tillämpa följande:

1. De i nyssnämnda bestämmelser föreskrivna åligganden för utmättningsman i stad med egen uppbördsförvaltning skola ombesörjas av kronokamreraren med biträde av uppbörds män, som på förslag av drättselkammaren och kronokamreraren förordnas av magistraten.

2. Sedan vid undersökning befunnits, att betalningsskyldig, som icke kunnat förmås att erlægga full likvid, kan antagas äga utmättningsbar tillgång eller enligt ur befolknings- och anställningsregistren eller annorledes inhämtade upplysningar äger löneanställning, skall kronokamreraren under återopande av fullständigt restlängds- eller saköreslängdsutdrag eller

annan behörig handling, försedd med intyg av uppbördsman, hos stadsfogden begära exekution för beloppens uttagande.

3. Med orden »indrivning av skatt» i 69 § uppbördsförordningen skall förstås indrivning av skatt genom exekution (utmätning eller införsel).

4. Över nu ifrågavarande ärenden skall stadsfogden föra dels handräckningsdagbok, såvitt angår ärenden i vilka handräckning begärts av annan utmätningsman, dels ock exekutionsdagbok, avseende ärenden, vari exekution påkallats av kronokamreraren.

5. Vid handläggning av de från kronokamreraren till stadsfogden överlämnade ärendena och redovisning därav äga utsöknings- och införsellagarnas bestämmelser tillämpning.

6. Inventering hos stadsfogden fullgöres av magistraten.

Övergångsbestämmelser.

Stadsfogden överlämnar till kronokamreraren fullständig redovisning å samtliga ineliggande oavslutade nu ifrågavarande ärenden och återställer därvid längderna. Härefter förrättas slutinventering av kronokamreraren.

Stadsfullmäktige i Borås ha genom beslut den 8 december 1949 uttalat sig för en omorganisation av uppbörds- och exekutionsverken i staden i överensstämmelse med härövan anförda grundsatser. Till fullföljd av beslutet ha magistraten och drätselkammarens första avdelning i underdånig skrivelse den 21 december 1949 hos Kungl. Maj:t anhållit om tillstånd för Borås stad att från och med den 1 april 1950 få tillämpa ett indrivningsförfarande i huvudsaklig överensstämmelse med de här skisserade riktlinjerna. Länsstyrelsen i Älvsborgs län har tillstyrkt bifall till denna framställning. Jämväl från riksräkenskapsverkets sida lär under hand ha uttalats intresse för en sådan försöksanordning.

Det förtjänar framhållas, att en omorganisation, sådan som den här utvecklets, skulle innebära en högst betydande ekonomisk besparing för den stad, som därav beröres. Av en i Borås stad verkställd beräkning framgår, att vissa befattningar skulle kunna indragas, motsvarande en lönebesparing för år på ca 38 000 kronor. Härtill komma inbesparade kostnader för lokalhyror, expenser m. m., varför den årliga besparingen — under gynnsammaste betingelser — skulle kunna uppgå till minst 40 000 kronor.

Genom en i en stad företagen omorganisation av uppbörds- och exekutionsväsendet enligt de här anförda riktlinjerna skulle självfallet vinnas erfarenheter av största värde även för andra städer med egen uppbördsförvaltning. Även för de uppbördssakkunniga och deras arbete måste de kunna erfarenheterna bli av stort intresse. Det måste därför anses synnerligen värdefullt, att en försöksorganisation av ifrågavarande art utan dröjsmål kommer till stånd.

Undertecknad hyser den uppfattningen, att ett uttalande från riksdagens sida i den fråga, som här beröres, måste anses påkallat. De bördor, som genom uppbördsreformen lagts å städer med egen uppbördsförvaltning, äro så pass betungande, att allt stöd bör lämnas strävanden, som utmyнна i

en förenkling av uppbördsförfarandet. Jag vill icke underlåta att peka på det förhållandet, att riksdagen år 1946 i samband med antagande av följdförfattningar till uppbördsförordningen i anledning av motion (II: 525) och efter tillstyrkan av bevillningsutskottet (i sitt betänkande nr 40) uttalade sig för sådan utformning av förordningens övergångsbestämmelser, att det bereddes stad med egen uppbördsförvaltning möjlighet att i fråga om senast den 31 december 1946 förfallen ogulden skatt tillämpa andra bestämmelser än de i uppbördsförordningen föreskrivna. Tillskapandet av en försöksorganisation av nu ifrågavarande slag skulle stå i god samklang med denna undantagsanordning.

Under återopande av det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att försöksorganisation beträffande indrivningsväsendet i städer med egna uppbördsverk måtte anordnas i lämplig omfattning i huvudsaklig anslutning till i motionen angivna grunder.

Stockholm den 17 januari 1950.

Alarik Hagård.